

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання вченої ради
ПЗВО «Одеський технологічний
університет «ШАГ»
№ 6 від 28.08.2018

Введено в дію з 01.09.2018

Ректор

_____ К.В. Колеснікова

ПОЛОЖЕННЯ

**про організацію освітнього процесу в
приватному закладі вищої освіти
«Одеський технологічний університет «ШАГ»**

Одеса 2018

1. Загальні положення

Освітній процес в приватному закладі вищої освіти «Одеський технологічний університет «ШАГ» (далі Університеті) здійснюється згідно з Законом України «Про вищу освіту», стандартами освітньої діяльності, «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого Наказом МОН України від 2 червня 1993 року № 161; Наказів МОН України від 7 серпня 1998 року № 1247 «Про розроблення державних стандартів вищої освіти»; від 15 липня 1996 року № 245 «Про затвердження положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»; від 7 серпня 2002 року № 450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів»; від 05 грудня 2008 р. № 1107, «Про проведення експертизи навчальних планів вищих навчальних закладів»; від 16 жовтня 2009 р. № 943 та згідно з даним Положенням.

Університет діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти.

2. Основні терміни та визначення

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Один семестр відповідає 30 кредитам, один навчальний рік – 60 кредитам ЄКТС.

Освітній процес в Університеті – система науково-методичних і

педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Метою освітнього процесу в Університеті є підготовка компетентних, висококваліфікованих і конкурентоздатних фахівців; навчання та розвиток особистості, здатною бути успішною в будь-якій країні світу, проявляти творчі можливості та нестандартне мислення; створення умов для освіти протягом життя; доступності для кожного громадянина України усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються Університетом; інтеграція системи вищої освіти України до міжнародного освітнього середовища.

Освітня діяльність у сфері вищої освіти – діяльність закладів вищої освіти і наукових установ, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої освіти за відповідними спеціальностями на певних рівнях вищої освіти (початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти, першому (бакалаврському) рівні, другому (магістерському) рівні, третьому (освітньо-науковому/освітньо-творчому) рівні); закладів вищої освіти іноземних держав або їх структурних підрозділів (філій), що утворюються і функціонують на території України, незалежно від виду такої діяльності;

Мовою викладання в Університеті є державна мова, яка визначається законом України «Про вищу освіту».

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Освітня діяльність – діяльність, що проводиться в Університеті з метою забезпечення здобуття вищої освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок та інших компетентностей, які відображають її відповідність до стандартів вищої освіти.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу в Університеті, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Навчальний процес – це система організаційних, методичних та дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньому або кваліфікаційному рівні відповідно до державних стандартів.

Навчальний процес базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, інших громадських та релігійних організацій.

Організація навчального процесу – це система заходів, які охоплюють розподіл навчального навантаження, підбір викладачів, створення розкладу занять, консультацій, видів поточного та підсумкового контролю, державної атестації.

Організація навчального процесу базується на багатоступеневій системі вищої освіти та здійснюється за семестровою системою.

3. Стандарт освітньої діяльності

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт освіти визначає: вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти; інші складники, передбачені спеціальними законами.

Стандарти освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій.

Стандарти освіти розробляються та затверджуються у порядку, визначеному спеціальними законами та іншими нормативно-правовими актами за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

4. Зміст освіти

Зміст освіти визначається освітньою програмою, структурно – логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін, іншими нормативними актами органів державного управління освітою, і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів навчальної діяльності.

Основою для розроблення освітньої програми є стандарт освіти відповідного рівня (за наявності).

Освітня програма містить: вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою; перелік освітніх компонентів та їх логічну послідовність; загальний обсяг навчального навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими

установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджуються відповідно до Закону «Про Вищу освіту» та спеціальних законів.

Освітні програми повинні передбачати освітні компоненти для вільного вибору здобувачів освіти.

Заклади освіти можуть використовувати типові або інші освітні програми, які розробляються та затверджуються відповідно до цього Закону та спеціальних законів.

Освітні програми можуть мати додатковий складник для осіб з особливими освітніми потребами.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Зміст освіти складається з нормативної та вибіркової частин.

Нормативна частина змісту освіти визначається відповідним державним стандартом освіти. Вибіркова частина змісту освіти визначається вищим навчальним закладом.

5. Організація освітнього процесу

Організація освітнього процесу здійснюється навчальними підрозділами університету (факультетами, кафедрами).

Основним нормативним документом, що визначає організацію освітнього процесу щодо підготовки здобувачів вищої освіти всіх освітніх програм, є навчальний план.

Випускова кафедра на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність їх вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

При формуванні навчальних планів враховуються вимоги затверджених стандартів вищої освіти. Практики, як вид навчальної роботи, входять до числа навчальних дисциплін. Обсяги навчальних дисципліни мають бути кратними 0,5 кредитів ЄКТС. Навчальні дисципліни (обов'язкові та вибіркові) і практики плануються в обсязі трьох і більше кредитів ЄКТС.

Вибіркові навчальні дисципліни встановлюються Університетом для задоволення освітніх і кваліфікаційних регіональних потреб, потреб замовників, тощо.

Обсяг вибіркового навчальних дисциплін навчального плану становить не

менше 25% від загального обсягу кредитів освітньо-професійної програми відповідного освітнього рівня. Назви вибіркових дисциплін, обсяг, види контролю встановлені в відповідних навчальних планах всіх освітніх рівнів.

Формування академічних груп здійснюється на загальноприйнятих в Університеті умовах, які визначають мінімальну та максимальну кількість студентів в академічній групі для проведення навчальних занять. Мінімальна кількість студентів – 7, максимальна – 18.

Відомості що до переліку дисциплін, їх закріплення за викладачами та кафедрами на наступний навчальний рік надаються до навчального відділу не пізніше 1 липня поточного навчального року.

Навчальний план з певної спеціальності за заочною формою навчання за змістом і структурою відповідає навчального плану з певної спеціальності для денної форми навчання. Відсоток скорочення обсягу аудиторних занять у порівнянні з навчальним планом денної форми навчання, повинен бути пропорційним для всіх навчальних дисциплін навчального плану за рахунок збільшення кількості годин на самостійну роботу. Перелік навчальних дисциплін, їхні обсяги у кредитах ЄКТС, послідовність викладання і форми підсумкового контролю повинні співпадати з навчальним планом денної форми навчання.

Навчальний план розглядається і затверджується на вченій раді Університету та вводиться в дію наказом ректора. Навчальні плани всіх освітніх рівнів розміщуються на офіційному сайті Університету. Кредити, які виділені на дисципліну, вказуються в навчальному плані.

Кредити за вивчення дисципліни нараховуються студентам після отримання ними позитивної оцінки на підсумковому контролі.

Спеціалізації запроваджуються межах ліцензованих спеціальностей. Перелік спеціалізацій встановлюється та затверджується вченою радою Університету.

Для кожної навчальної дисципліни, яка входить до освітньо-професійної програми підготовки, на підставі навчальної програми дисципліни та навчального плану складається робоча навчальна програма дисципліни (РНПД), яка є нормативним документом Університету. Програма навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом з урахуванням вимог стандартів вищої освіти (за наявності) і затверджується проректором вищого навчального закладу.

У робочій навчальній програмі визначається зміст, мета та задачі навчальної дисципліни, її місце і значення у процесі формування фахівця; послідовність та організаційно-методичні форми її вивчення, обсяг часу на різні види навчальної роботи, засоби і форми поточного та підсумкового контролю; вимоги до компетенцій, знань і умінь, які повинен одержати студент; наводиться список основної та додаткової літератури; контрольні питання, графік виконання курсового проекту (роботи), критерії оцінювання знань. РНПД може бути розроблена авторським колективом науково-педагогічних працівників, які викладають дану дисципліну.

Індивідуальний навчальний план студента складається на підставі робочого навчального плану і включає всі нормативні навчальні дисципліни та

частину вибірових навчальних дисциплін, які було обрано студентом з обов'язковим урахуванням структурно – логічної схеми підготовки.

Індивідуальний навчальний план складається на кожен навчальний рік і затверджується завідувачем випускової кафедри та проректором Університету.

Вибіркові навчальні дисципліни, введені вищим навчальним закладом в освітню програму підготовки та включені до індивідуального навчального плану студента, є обов'язковими для вивчення.

Кількість вибірових навчальних дисциплін, обраних студентом у межах індивідуальної навчальної траєкторії, обумовлюється відповідною освітньою програмою та навчальним планом. Обсяг вибірових навчальних дисциплін становить не менше ніж 25% від загальної кількості кредитів ECTS, які передбачено для даного рівня вищої освіти.

Університет надає студентам можливість користування навчальними приміщеннями, бібліотеками, навчальною, навчально- методичною і науковою літературою, обладнанням, устаткуванням та іншими засобами навчання на умовах, вивчених правилами внутрішнього розпорядку.

За відповідність рівня підготовки студента до вимог державних стандартів освіти відповідає керівник факультету. За виконання індивідуального навчального плану відповідає студент.

6. Графік освітнього процесу.

Графік освітнього процесу – нормативний документ навчального закладу, що визначає послідовність виконання навчального плану студентами Університету впродовж навчального року з урахуванням перенесень робочих та вихідних днів. Графіки освітнього процесу для денної та заочної форм навчання затверджуються ректором.

Організація навчального процесу в Університеті здійснюється за семестровою системою. Навчальний рік поділений на 2 семестри (осінній та весняний). Тривалість навчального року в Університеті становить для студентів 1-3 курсів – 52 тижні, для студентів 4 курсу – 44 тижні. Тривалість семестру (теоретичного навчання) становить 16 навчальних тижнів, 2 – 3 тижні самостійної роботи студента та 2 тижні – сесія. Усі види практик проводяться поза термінами теоретичного навчання.

Канікули встановлюються двічі на рік у відповідності до графіка навчального процесу. Календарний графік навчання та здійснення контролю за семестрами встановлюється щорічно наказом ректора про організацію навчального процесу в Університеті.

7. Форми навчання

Навчання в Університеті здійснюється за такими формами:

- денна (стаціонарна);
- заочна (дистанційна).

Форми навчання можуть поєднуватися

Денна форма навчання є основною формою здобуття певного рівня освіти або кваліфікації з відривом від виробництва.

Організація освітнього процесу за денною формою навчання здійснюється Університетом згідно з даним Положенням.

Заочна форма навчання є формою здобуття рівня освіти або кваліфікації без відриву від виробництва.

Організація освітнього процесу за заочною формою навчання здійснюється згідно з даним Положенням з урахуванням передбачених чинним законодавством пільг для осіб, які поєднують роботу з навчанням.

Навчальний процес за заочною формою навчання здійснюється під час настановно-екзаменаційних сесій та у міжсесійний період.

Настановно-екзаменаційна сесія для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється навчальний процес за всіма видами навчальних занять, передбачених навчальним планом (лекції, лабораторні, практичні, семінарські заняття, консультації, контрольні заходи та інші)

8. Види освітнього процесу.

Освітній процес здійснюється у таких формах: аудиторні навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота студентів, практична підготовка, контрольні заходи.

Основні види аудиторних навчальних занять в Університеті:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

Лекція – це вид занять у вищому навчальному закладі, призначений для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція повинна формувати у студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначати напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни.

Як правило, лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематичний курс лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Можливе читання окремих лекцій з проблем, які стосуються даної навчальної дисципліни, але не охоплені навчальною програмою. Такі лекції проводяться провідними вченими або спеціалістами для студентів та працівників Університету в окремо відведений час.

Лекції проводяться лекторами – професорами і доцентами (викладачами) Університету, а також провідними науковцями або спеціалістами, запрошеними для читання лекції.

Лекції проводять у відповідно обладнаних приміщеннях – аудиторіях для однієї або більше академічних груп студентів.

Лектор, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний дотримуватись обсягу і переліку тем, передбаченими робочою програмою для даної навчальної дисципліни.

Лектор, який вперше претендує на читання курсу лекцій, може бути зобов'язаний завідувачем кафедри до проведення пробних лекцій за участю

викладачів та наукових співробітників кафедри.

Лектор зобов'язаний дотримуватися програми навчальної дисципліни щодо тем лекційних занять, але не обмежується в питаннях трактування навчального матеріалу, формах і засобах доведення його до студентів.

Лабораторне заняття – вид навчального заняття, при якому студент під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислюваною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній галузі та інше.

Лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням спеціального обладнання, устаткування та персональних ЄОМ. В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в лабораторіях філій кафедр або в умовах реального професійного середовища (на підприємстві, в наукових лабораторіях тощо).

Перелік тем лабораторних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Заміна лабораторних занять іншими видами навчальних занять, як правило, не дозволяється.

Лабораторне заняття включає проведення контролю підготовленості студентів до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання завдань теми заняття, оформлення індивідуального звіту з виконаної роботи та його захист перед викладачем.

Виконання кожної лабораторної роботи оцінюється викладачем. Підсумкові оцінки, отримані студентом за виконання лабораторних робіт, враховується при виставленні семестрової підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Практичне заняття – вид навчального заняття, при якому викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння їхнього практичного застосування та набуття компетенцій, знань та умінь шляхом індивідуального виконання студентом відповідних сформульованих завдань.

Практичне заняття проводиться в аудиторіях або навчальних лабораторіях, оснащених необхідними технічними засобами навчання, обчислювальною технікою. Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння завдань різної складності для розв'язання їх студентами на занятті.

Вказані методичні засоби готуються викладачем, якому доручено проведення практичних занять, за погодженням з лектором даної навчальної дисципліни.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань за їхнім

обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, при якому викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів на підставі індивідуальних виконаних завдань (рефератів).

Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їхні виступи, активність у дискусії, уміння формувати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться до журналу.

Індивідуальне навчальне заняття проводиться з окремими студентами з метою підвищення рівня підготовки та розкриття індивідуальних творчих здібностей.

Індивідуальні навчальні заняття організовуються у поза навчальний час, за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану студента і можуть охоплювати частину або повний обсяг знань з однієї або декількох навчальних занять для конкретного освітнього або кваліфікаційного рівня.

Види індивідуальних навчальних занять, їхній обсяг, форми та методи поточного контролю (крім державної атестації) визначаються індивідуальним навчальним планом студента та випусковою кафедрою.

Консультація – форма навчального заняття, при якій студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення теоретичних положень чи аспектів їхнього практичного застосування.

Консультація може бути індивідуальною або проводитися для групи студентів, залежно від того, чи викладач консультиує студентів з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Протягом семестру консультації з навчальних дисциплін проводиться за встановленим кафедрою розкладом із розрахунку відповідного часу, що планується на консультації з певної навчальної дисципліни.

Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, розрахункові, графічні, курсові, дипломні проекти або роботи тощо) видаються студентам в терміни, передбачені вищим навчальним закладом та сприяють більш поглибленому вивченню студентом теоретичного матеріалу, формуванню вмій використання знань для вирішення відповідних практичних завдань, отримання відповідних компетенцій. Індивідуальні завдання виконуються студентом самостійно, при консультиванні викладачем.

Види індивідуальних завдань з певних навчальних дисциплін визначаються робочим навчальним планом та представлені в РНПД.

Дипломні (кваліфікаційні) проекти (роботи) виконуються на

завершальному етапі навчання студентів і передбачають: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних та практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих й інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи і володінні методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою проекту (роботи).

Студенту надається право обрати тему дипломного проекту (роботи), визначену випусковою кафедрою, або запропонувати свою з обґрунтуванням доцільності її розробки.

Керівниками дипломних проектів (робіт) призначаються науково-педагогічні працівники, висококваліфіковані спеціалісти підприємства за рішенням завідувача кафедри.

Дипломні проекти зберігаються на кафедрах п'ять років, потім списуються в установленому порядку.

9. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Навчальний час відведений для самостійної роботи студента регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для виконання конкретної дисципліни. Враховуючи, що тижневе навчальне навантаження студента складає 40 години, щотижнева самостійна робота повинна складати від 13 до 27 годин.

Зміст самостійної роботи студента за конкретною дисципліною визначається РНПД, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для виконання конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальний посібник, практикуми, конспекти лекції викладача, інші методичні розробки, які повинні мати також і електронні версії.

Навчально-методичні матеріали для самостійної роботи студента повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студенту також рекомендується відповідна наукова періодична література.

Самостійна робота студента над засвоєнням матеріалу з конкретної навчальної дисципліни може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах.

При організації самостійної роботи студентів з використанням складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерні бази даних, системи автоматичного проектування тощо) передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку фахівців.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння студентом

у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчається при проведенні аудиторних навчальних занять.

10. Практична підготовка

Практична підготовка студентів здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, установах та організаціях згідно з укладеними договорами або у структурних підрозділах Університету, що забезпечують практичну підготовку.

Практика є необхідним компонентом підготовки фахівців певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних знань, відповідних компетенцій, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практична підготовка проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно – методичним керівництвом викладача вищого навчального закладу та спеціаліста за фахом.

Перелік усіх видів практик, їх форми та терміни проведення визначаються навчальними і робочими навчальними планами. Організація практичної підготовки регламентується Положенням про проведення практики студентів.

11. Контрольні заходи

Контрольні заходи – це оцінювання рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей студентів за усіма видами освітнього процесу.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль - здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять і система оцінювання рівня знань визначається відповідною кафедрою.

Підсумковий контроль - підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих, завершених етапах.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та державну атестацію.

12. Семестровий контроль

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену, диференційованого заліку або заліку з конкретної навчальної дисципліни в

обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою і в терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід в усній формі.

Диференційований залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконаних індивідуальних завдань (розрахункових, графічних тощо).

Залік – форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку або заліку), якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї навчальної дисципліни.

Екзамени складаються студентами в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Терміни підсумкового контролю можуть бути змінені студентом з поважних причин (хвороби студента) на підставі відповідних документів та його особистої заяви.

Екзамени проводять згідно з розкладом, затвердженим проректором Університету, який доводиться до відома викладачів і студентів не пізніше як за два тижні до початку сесії.

Система оцінювання знань ґрунтується на принципах ЄКТС, яка створена для забезпечення міжнародної процедури оцінювання навчання, системи виміру і порівняння результатів навчання та їхнього академічного визнання. Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і за шкалою ЄКТС. Для розрахунку семестрових оцінок в Університеті використовується 100-бальна шкала. Заліки оцінюються за двобальною шкалою («зараховано», «незараховано»). Співвідношення внутрішньої шкали Університетазі шкалою ЄКТС та національними шкалами затверджено наказом ректора (табл.1).

Таблиця 1 – Співвідношення внутрішньої шкали Університетазі шкалою ЄКТС та національними шкалами

Кількість балів	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою			Пояснення
		12-бальна шкала	Екзамен, КП, КР, практики	Залік	
97-100	A	12	Відмінно	Зараховано	Студент має системні, міцні знання, усвідомлено їх використовує, уміє самостійно аналізувати,

					незначною кількістю помилок)	оцінювати, узагальнювати матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
94-96		11				Студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
90-93		10				Студент має повні, глибокі знання, здатний використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення
85-89	В	9			Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію.
80-84		8		Добре	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	Знання студента є достатніми, вивчений матеріал застосовується у стандартних ситуаціях, студент намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, відповідь логічна, хоч і має неточності
75-79	С	7				Студент правильно відтворює навчальний матеріал, знає основні положення теорій і фактів, що вивчаються, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок

70-74	D	6	Задовільно		Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	Студент виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь правильна, але недостатньо осмислена. При виконанні завдань застосовуються знання за зразком
65-69	E	5			Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	Студент відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять тощо
60-64		4				Студент за допомогою викладача відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію або дію
35-59	FX	3	Незадовільно	Не зараховано	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	Студент відтворює частину навчального матеріалу; за допомогою викладача виконує елементарні завдання
16-34	F	2			Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	Студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про предмет
0-15		1				Студент не розрізняє об'єкти вивчення

Результати екзаменів та заліків вносяться в заліково-екзаменаційну відомість, залікову книжку, журнал успішності, навчальну картку студента.

Студенти, які одержали під час сесії більше трьох незадовільних оцінок, відраховуються з Університету.

Студентам, які одержали під час сесії не більше трьох незадовільних оцінок дозволяється ліквідувати академічну заборгованість до початку наступного семестру. Повторне складання екзаменів допускається не більше трьох разів з кожної дисципліни: два рази викладачеві, третій раз комісії.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

13. Атестація

Атестація – це встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися провідні фахівці певної галузі, представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою закладу вищої освіти (наукової установи).

Університет на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

Під час атестації створюється єдина екзаменаційна комісія для денної та заочної форм навчання з кожної спеціальності. При наявності великої кількості випускників (більше ніж 60 осіб) створюється декілька комісій з однієї і тієї ж спеціальності. Якщо кількість випускників за однією спеціальністю менше ніж 6 осіб, може бути організована об'єднана комісія для споріднених спеціальностей.

Екзаменаційна комісія перевіряє науково – теоретичну та практичну підготовку випускників, вирішує питання про присвоєння їм документа про освіту (кваліфікацію), опрацьовує пропозиції щодо поліпшення якості відповідних рівнів освітньої підготовки.

Екзаменаційна комісія організовується щорічно і діє протягом календарного року. До складу комісії можуть входити: ректор Університету, проректор з навчально-педагогічної чи наукової роботи, декан факультету (директор інституту), завідувачі кафедр, викладачі випускових або профільюючих кафедр, провідні спеціалісти виробництва та працівники науково – дослідних інститутів.

Персональний склад членів екзаменаційної комісії затверджується ректором Університету не пізніше, ніж за місяць до початку роботи екзаменаційної комісії.

Робота екзаменаційних комісій проводиться у терміни, передбачені навчальними планами Університету. Графік роботи комісій затверджується ректором.

До складання державних екзаменів та до захисту дипломних проектів, допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Екзаменаційній комісії перед початком державних екзаменів або захисту дипломних проектів (робіт) подаються такі документи:

- списки студентів, допущених до захисту;
- подання голові комісії щодо захисту дипломного проекту (роботи);
- зведені відомості про виконання студентом навчального плану та отримання оцінок з теоретичних дисциплін, курсових проектів та робіт, практик, державних екзаменів (тільки перед захистом дипломних проектів (робіт)).

Екзаменаційній комісії можуть бути подано також інші матеріали, що характеризують наукову і практичну цінність виконаного проекту (роботи) – друковані статті за темою проекту (роботи), документи, які вказують на практичне застосування проекту (роботи), макети, зразки матеріалів, виробів, тощо.

Складання державних екзаменів або захист дипломних проектів (робіт) проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії.

Державний екзамен проводиться як комплексна перевірка компетентностей професійно-практичної підготовки студентів з навчальних

дисциплін, передбачених навчальним планом. Державні экзамени проводяться за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм.

Форми і зміст завдань, визначених освітньою програмою університету, розподіл балів між ними визначається випусковою кафедрою та доводяться до відома студентів на початку семестра, в якому відбувається даний контрольний захід.

Результати складання державних екзаменів і захисту дипломних проектів (робіт) оцінюються за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Тривалість державних екзаменів не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Рішення екзаменаційних комісій щодо захисту дипломних проектів (робіт) оголошуються в день проведення захисту.

Рішення екзаменаційних комісій щодо проведення державних іспитів у письмовій формі оголошуються протягом двох діб.

Студенту, який захистив дипломний проект (роботу) або склав державні екзамени відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки, рішенням екзаменаційної комісії присвоюється відповідний освітній рівень (кваліфікація), видається державний документ про вищу освіту.

Студенту, який отримав підсумкові оцінки «відмінно» не менше як з 75 відсотків усіх навчальних дисциплін та індивідуальних завдань, передбачених навчальним планом, а з решти навчальних дисциплін та індивідуальних завдань – оцінки «добре», склав державні екзамени з оцінками «відмінно» за національною шкалою та 90-100 балів за шкалою ЄКТС, захистив дипломний проект (роботу) з оцінкою «відмінно» за національною шкалою та 90-100 балів за шкалою ЄКТС, а також виявив себе в науковій (творчій) роботі, що підтверджується рекомендацією кафедри, видається документ про освіту з відзнакою.

Студент, який при складанні державного екзамену або під час захисту дипломного проекту (роботи) отримав незадовільну оцінку, відраховується з Університету і йому видається академічна довідка.

У випадку, коли захист дипломного проекту (роботи) визначається незадовільним, екзаменаційна комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист той самий проект (роботу) з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену відповідною кафедрою.

Студент, який не склав державного екзамену або не захистив дипломний проект (роботу), допускається до повторного складання державних екзаменів чи захисту дипломного проекту (роботи) протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу.

Перелік дисциплін, що виносяться на державні екзамени, для осіб, котрі не склали екзамени, визначається навчальним планом, який діяв на рік закінчення студентом теоретичного курсу.

Студентам, які не склали державні екзамени або не захищали дипломний проект (роботу) з поважної причини (документально підтвердженої), ректором Університету може бути продовжений строк навчання до наступного терміну роботи екзаменаційної комісії із складанням

державних екзаменів чи захисту дипломних проектів (робіт) відповідно, але не більше, ніж на один рік.

Результати захисту дипломних проектів (робіт), а також складання державних екзаменів, оголошується у цей же день після оформлення протоколів засідання державної екзаменаційної комісії.

Всі засідання екзаменаційної комісії протокуються. У протоколи вносять оцінки, одержані на державних екзаменах або при захисті дипломного проекту (роботи), записуються питання, що ставилися, особисті думки членів комісії, вказується здобутий освітній рівень (кваліфікація), а також, який державний документ про освіту (кваліфікацію) (з відзнакою чи без відзнаки) видається студенту-випускнику, що закінчив Університет.

Протокол підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні. Протоколи зберігається в Університеті протягом п'яти років. Потім списуються до архіву у відповідності до існуючих норм, правил та цього Положення.

14. Навчальний час студента

Навчальний час студента визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для здійснення програми підготовки на даному освітньому рівні. Обліковими одиницями навчального часу студента є академічна година, навчальний день, тиждень, семестр, курс, рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години в ПЗВО «Одеський технологічний університет «ШАГ»» становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (далі «пара»).

Навчальний день – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 8 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 40 академічних годин.

Навчальний семестр – складова частина навчального часу студента, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Обсяг навчального часу може бути обчислений у кредитах.

Навчальний курс – завершений період навчання студента протягом року. Тривалість перебування студента на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів. Початок і закінчення навчання студента на конкретному курсі оформляються відповідними (перевідними) розпорядженнями.

Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається, як правило, 1 вересня і для студентів складається з початкових днів, днів проведення підсумкового контролю, екзаменаційних сесій, захисту дипломних проектів (робіт), складання державних іспитів, вихідних, святкових, канікулярних днів.

Навчальні дні та їхня тривалість визначаються графіком освітнього

процесу. Графік складається на навчальний рік з урахуванням перенесень, державних календарних свят і в терміни, які встановлені вищим навчальним закладом.

Навчальні заняття в Університеті тривають дві академічні години і проводяться згідно з розкладом. Розклад має забезпечити виконання навчального плану в повному обсязі.

Розклад занять затверджується ректором (проректором) Університету.

Відвідування всіх видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для студентів всіх курсів навчання.

Забороняється відволікати студентів від участі в навчальних заняттях та контрольних заходах, встановлених розкладом, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

15. Робочий час викладача

Робочий час науково-педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час наукового працівника включає час виконання ним наукової, дослідницької, консультативної, експертної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Робочий час педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, організаційної роботи та інших трудових обов'язків. Тривалість робочого часу викладача з повним обсягом обов'язків становить не більше 1548 годин на навчальний рік при середньо тижневій тривалості 36 годин.

Обсяг навчальних занять, доручених для проведення конкретному викладачеві виражений в облікових (академічних) годинах, визначає навчальне навантаження викладача, що встановлюється в Університеті. Види навчальних занять, що входять в обов'язковий обсяг навчального навантаження викладача відповідно до його посади, встановлюються кафедрою.

Обсяг навчальних занять конкретного викладача, виражений в облікових (академічних) годинах, складає його навчальне навантаження. Відповідно до статті 56 Закону України «Про вищу освіту» максимальне навчальне навантаження науково-педагогічних працівників не може перевищувати 600 годин на навчальний рік.

Враховуючи, що робочий час викладача вищого закладу освіти (не більше 1548 годин) включає в себе навчальну (не більше 600 годин), методичну, наукову та організаційну роботи, ці поняття співвідносяться як ціле та частина. Тобто, навчальна робота є лише частиною всього робочого часу викладача. Іншими частинами є методична, наукова та організаційна роботи. Мінімальний та максимальний обов'язкові обсяги навчального навантаження в межах робочого часу викладача встановлюється з урахуванням виконання ним всіх його обов'язків, які фіксуються в індивідуальному плані викладача.

У випадках виробничої необхідності викладач може бути залучений до проведення навчальних занять понад обов'язковий обсяг навчального

навантаження, визначений індивідуальним робочим планом, в межах свого робочого часу.

Зміни в обов'язковому навчальному навантаженні викладача вносяться в його індивідуальний робочий план.

Забороняється відволікати викладачів від проведення навчальних занять та контрольних заходів, передбачених розкладом.

16. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.

Науково-методичне забезпечення включає:

- державні стандарти освіти;
- навчальні плани;
- навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін;
- програми навчальної, виробничої й інших видів практик;
- підручники і навчальні посібники;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних, лабораторних занять;
- індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін;
- контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу;
- методичні розробки для студентів з питань самостійного опрацювання фахової літератури, написання курсових робіт і дипломних проектів (робіт).

17. Порядок затвердження та внесення змін до положення

Положення про організацію освітнього процесу в приватному закладі вищої освіти «Одеський технологічний університет «ШАГ» затверджується вченою радою Університету.

Внесення змін до Положення здійснюється на підставі рішенням вченої ради Університету.